

Posudek na disertační práci Mgr. Markéty Panouškové „Člověk a město – filosofické a kulturně-antropologické aspekty problému

Anna Hogenová

Máme před sebou velmi zajímavou disertaci o městě z pohledu filosofického a antropologického. Podobnou práci jsme potřebovali, a proto toto téma vítáme. Autorka velmi dobře stanovuje základní otázky, můžeme říci, táže se fenomenologickým způsobem – jak se město ukazuje? Vycházet z věci samé je důležité pro filosofii, pro antropologii už to tak důležité není. Přesto je nutné říci, že práce kolegyně Panouškové je povýtce filosofická.

Optiku města nám autorka představuje velmi obšírně, používá velmi přesný jazyk, výklad je klidný a poučný. Seznamuje čtenáře i s reflexemi z krásné literatury, odborné poukazy doplňuje svými zkušenostmi a habituálními výpověďmi, svědčícími o bytostnosti autorky věnované těmto otázkám, což práci dodává index vřelosti a opravdovosti, vedle jednoznačně odborného vhledu.

Antropologický záběr se soustřeďuje na „topos“, na místo a jeho vlastnosti atp. , kdežto město jakožto „chóra“ je městem oduševnělým, kde každé zákoutí vypovídá mnohé o dějinách daného místa, a tak naplňuje vnímajícího jedince obsahem s filosofickými přesahy do budoucnosti, tak jak tomu má být u kultivovaného člověka. Na tento aspekt se často zapomíná a autoři s podobným tématem se většinou soustřeďují výlučně na technické popisy z hlediska „topos“.

Dějinně nás kolegyně Panoušková provází aspektualitou města u Komenského, Thomase Moora, Thomase Campanelly, Francise Bacona, Augustina, Descarta, Rousseaua, Camuse, Foucaulta, Lévinase, provede nás i hebrejským Pirkej Avot; nalezneme zde myšlenky Heideggera, Husserla, Petra Rezka i Jana Patočky.

Velmi zajímavé jsou úvahy spojené s fenoménem sdílení, Dasein – pobytu, jsou heideggerovské provenience a svědčí o dobré znalosti autorky ve fenomenologii. „Město“ jako fenomén je doplněno i krásnými myšlenkami geologa Cílka, filosofa Hermacha a Kosíka.

Architektura jako zkamenělá hudba je v této práci pochopena jako daseinsanalytický vhled do ontologických zvláštností doby, ve které se právě tato architektura rodí, což je v podstatě obsaženo již v původním řeckém významu názvu „architektura“, kde se rodí arché, tj. počátek, který v sobě má nejvíce bytí. Tím je práce velmi hluboká a podstatná.

Téma mostů a lávek je téma přechodů, v nichž prodléváme v neurčitosti, a proto je nutné pečovat o duši ve smyslu epimeleia peri tés psychés, abychom mohli být „usebráni“, abychom mohli alespoň občas žít z vlastního pramene, jak to žádá Jan Patočka. Po formální stránce je vše v pořádku.

Závěrem je třeba dodat, práci jednoznačně navrhuji k obhajobě a do rozpravy navrhuji tuto otázku: Jak pochopit vztah města a domova?

V Praze dne 15. 8. 2016

prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.